

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus XI. Solvitur argumentum secundum ex epistola de Obedientiæ virtute SS. Parentis Nostri Ignatii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

mas, primum, hoc est, actualem intellectus applicationem, sub libertatem cadere, etiam quando evidenter proponitur objectum, quia libere potest voluntas (ut plurimum, ac per se loquendo) intellectum divertere, vel applicare ad dictam considerationem; quæ proinde, si fiat ex aliquo honesto motivo, honesta & ipsa erit, ac meritoria: ipsum verò exercitium assentiendi nullo modo esse liberum ex prædicta suppositione, quia objectum sic propositum intellectum necessitat ad assensum.

119. Cæterum quando objectum non evidenter, sed obscure proponitur, ut in objecto fidei contingit, tunc aut, etiam ipsum assentiendi exercitium liberum esse, atque meritorium, quia adhuc ex suppositione considerationis actualis, intellectus manet indifferens ad assentiendum, vel non assentiendum, adeoque potest libere à voluntate determinari ad ipsum actualem assensum contra propriam inclinationem, & conatum ipsius intellectus semper ex se tendentis, atque conantis ad quærendam notitiam evidentem objecti, per quam ipsius appetitus satiatur.

120. Et hæc est intellectus captivitas in obsequium fidei Divinæ, quæ nobis commendat Apostolus: quod nimirum voluntas pie affecta erga Deum, & adjuta gratiâ divinâ, obliget intellectum, & quodammodo cogat, ut nihil ultra quærat, sed solo Dei testimonio contentus sit, & eidem actu assentiatur propter divinam auctoritatem, non firmiter utcumque, verum multò firmitus, ac certius, quàm si evidenter ipsum cognosceret. Hæc est propria libertas assensus fidei, videlicet quoad exercitium, ex qua sequitur alia indirectè, ac mediata libertas quoad speciem, juxta superius dicta, & juxta inferius etiam dicenda in solutione tertii argumenti.

In hac verò doctrina D. Thomæ quid precor invenitur nostræ contrarium, ob quod nobis necessum

sit, vel D. Angelicum palam negare, vel ipsum *non sincere revereri, sed genuflexos colaphizare*? Utinam Recentiores Probabilistæ sic D. Thomam ubique revereantur, non de genu duntaxat, sed de mente! Perfectò non auderent in controversia nostra præcipua, totiusque moralis Theologiæ gravissima, ac momentosissima, vel apertè deferere summum, atque communem Theologiæ Scholæ Magistrum (quod aliqui ipsorum non timent), vel mentem ejus nimium perspicuam inani quadam interpretatione deludere, (quod alii non verentur), meâ quidem sententiâ, multò magis irreverenter.

ARTICULUS XI.

Solvitur argumentum secundum ex epistola de Obedientiæ virtute Sanctissimi Parentis N. Ignatii.

121. **S**ecundò opponunt adversarii nobis auctoritatem maximam quidem omnibus, sed nobis specialiter venerandam SS. N. Parentis, in divina illa epistola de obedientiæ virtute ad filios suos Patres Lusitanos nostri Collegii Conimbricensis, quod Regiâ tunc munificentia erectum maximâ jam virtutum, & scientiarum laude florebat. In hac autem epistola S. Pater agens de perfectissimo, atque supremo obedientiæ gradu, cum præmisisset nu. 9. debere subditum non voluntatem tantum, sed etiam intellectum, Deo immolare, conformando iudicium suum cum sui Superioris iudicio: ut hoc esse possibile demonstret, rationem philosophicam subjungit, nempe, quod *Intellectus multis in rebus, in quibus videlicet cognita veritatis evidentia vim illi non infert, potest voluntatis pondere in hanc potius, quàm in illam partem inclinari.* Quid clarius dici potuit?

122. Quod si fortè respondeas, assertionem S. Parentis intelligentiam esse, non de indifferentia immediata-

diata ad assentiendum huic, vel illi parti, sed de mediata tantum, ac indirecta, quatenus intellectus potest, & debet moveri à voluntate ad quærendas novas rationes, ut se conformet Superioris iudicio: contra insurgit ingeniosus Recentior (qui sic in Philosophia se respondisse dicit, ubi sententiam nostram docuerat, quam solemniter hic retractat): contra, inquam, insurgit; nam hæc solutio est planè contra mentem, & legitimum sensum S. Patris. Sanè intellectum posse modo dicto inclinari in hanc partem minus probabilem, potiùs quàm in partem oppositam, non est posse inclinari voluntatis imperio, aut pondere, quod S. P. N. affirmat, sed inclinari posse prævalentiâ: ipsoque pondere motivorum noviter aliunde advenientium. Ita ille, qui idcirco magni facit hoc argumentum, sicut & alii plures, præsertim verò P. Esparza.

Espar. par.
22. 120.

123. Resp. tamen absque omni formidine, aut respicientiâ timore, mentem N. S. Parentis esse quàm alienissimam ab ea, quam refellimus Recentiorum sententia. Enim verò, si sensus productorum verborum nõ foret adeò naturalis, ac planus, nec Pater ipse Sanctus tot, & tam clara nobis argumenta præberet, quibus sententia ipsius clarissima nobis reddatur, adhuc intelligentiâ Recentiorum acquiescendum nobis non esset, sed totis potiùs viribus conntendum, ut qualibet interpretatione non penitus inverisimili, quamvis ad speciem duriori, verba S. Parentis in nostram, & communem sententiam traheremus.

124. Quidni verò? An ne nos æquum reputemus, aut decens, quod S. N. Parens, abjectâ communissimâ antiquorum Philosophorum, & Doctorum omnium sententiâ, doctrinam verè auream, verè coelestem, per quàm summam prudentiâ, & obedientiâ perfectionem ingerit, & in qua nihil dubium, nihil non solidissimum reperias, adstructam, ac

innixam esse voluerit opinioni non tantum singulari, verum, quam vix tunc aliquis, aut ne vix quidem aliquis docuerat? Præclaram fanè laudem quæreremus eximio nostro perfectionis Magistro.

125. Utique voluntatem eligere, aut imperare intellectui nostro assensum partis minus probabilis, ut minimum est infimus prudentiæ gradus, id fatente Terillo per hæc verba, *Imperare, consulere, atque amplecti medium minus probabiliter illativum finis intenti* (nimirum assequendæ veritatis) *est infimus gradus prudentiæ, cum quidquid infra illum est, manifestam contineat temeritatem, & imprudentiam.* Et tamen nos non pudeat, vel cogitare, S. Parentem N. coelestem Religiosæ perfectionis Doctorem, hanc nos viam docuisse, dum ad summum nos duceret prudentiæ apicem, supremamque obedientiæ perfectionem?

Terill. q.
10. de cõf.
n. 18.

126. Mens ergo Beatissimi N. Parentis nihil differt à vera, & communi sententia, ac ne leviter quidem sententiam Recentiorum insinuat. Porro in sententia nostra verum est absolute, in rebus incertis, ac dubiis posse intellectum voluntatis pondere in hanc, vel illam partem inclinari: non quidem quia assentiri proximè possit parti, quæ minus sibi, aut æquè verosimilis appareat, sed quia voluntas potest pro sua libertate, & dominio, quod in intellectum exercet, ipsum convertere, & applicare ad quærendas novas rationes, quibus pars eadem, quæ antecederet minus ei verosimilis apparebat, appareat absolute verosimilior, adeoque simpliciter vera, & enuntiabilis ab ipso intellectu. Hunc, & non alium sensum verba S. Patris habere, argumentis perspicuis monstrari potest, quæ leviter delibare sufficiat, ut nullus maneat, vel dubitandi locus.

127. Primò: quia S. Parens supponit, & expressè etiam affirmat, quod est certissimum apud omnes, videlicet *intellectus assensum ipsa na-*

tu-

rura ferri in id, quod sibi veri speciem præbet: pars autem, quæ intellectui ut minùs verosimilis proponitur, in conspectu partis oppositæ, & verosimilioris, non præbet absolutè veri speciem, sed magis præbet speciem falsi, vel, si sit æquè tantum verosimilis, non magis veri speciem, quàm falsi præbet. Non ergo potest proximè, & immediatè intellectus in illam ferri.

128. Secundò: motivum, & finem, ex quo S. Parens movetur ad doctrinam illam tradendam, & ex quo filios suos movere etiam intendit, ut in rebus incertis iudicium suum cõformet cum sui Superioris iudicio, exprimit ipse nu. 11. discretissimè per hæc verba, *Jam vero, si finis, & causa obedientia spectetur, quemadmodum voluntas, ita & iudicium, in eo, quod nobis convenit, decipi potest. Ergo, sicuti, ne voluntas erret, cum Superioris voluntate coniungitur; sic intelligentia, ne fallatur, ad Superioris intelligentiam conformanda est. Ad assequendum autem hunc finem quis dicat esse utilem, doctrinam de intellectus indifferentia ad assentiendum proximè parti minùs probabili, aut ejusmodi assensum esse opportunum medium, quod nimirum ex se potius infert finem oppositum?*

129. Sanè, qui objectum aliquod æquè, vel minùs sibi verosimile priori ad ejus assensum, ultrò, ac scilicet eligit, & opinatur, non potest non videre, & rogatus etiam fatebitur, verosimilius esse, aut saltem æquè sibi verosimile, se per assensum ejus objecti re ipsa falsum iri, & finem veritatis non obtenturum; quod ex ipsa acceptione terminorum evidens debet esse apud omnes. Deviam igitur viam docuisset S. Pater, & medium consulisset ineptissimum ad finem erroris vitandi, quem sibi, & nobis ibi præfigit, si sensum Recentiorum præferret ejus assertio, & non potius antiquam, & veram sententiam teneret.

130. Denique, si Romam petenti hujusmodi consilium quis præbeat: *quoties in bivio te constitutum invenias, perplexumque de via tenenda, ut non aberres à recta via, illam arripito, quam inspectis omnibus, verosimilius appareat tibi non esse rectam viam, sed obliquam, & quæ à Roma potius avertat.* Peto te, quid censes de ejusmodi consilio? An consiliarium illum prudentem judicares, an stolidum potius, atque delirum? Et volunt Recentiores, ut credamus, S. N. Parentem Dei spiritu plenum, & summum prudentiæ Magistrum, simillimum consilium, immò penitus idem, nobis præbere, ut in rebus incertis non fallamur, nec aberremus à via salutis? Profectò nimis carò Recentioribus cõstat recedere à sententia communi, ut nunquam deferant Theologiam benignam.

131. Tertiò demum: viam, & modum, quo voluntatis pondere possumus, ac debemus inclinare intellectum nostrum, ut sequatur iudicium Superioris, illi se conformando per actuale assensum, quod S. Pater suadet illo nu. 9. *Ut non solum idem velit, sed etiam, ut idem sentiat, quod Superior, ejusque iudicio subiciat suum, quoad potest devota voluntas intelligentiam inflectere:* modum, inquam, & viam, quam tenere debemus, ut finem hunc propositum assequamur, sapienter, ac distinctè ipse nobis ostendit à nu. 16. tria suggerens media opportunissima, & efficacissima, quibus possumus facillè iudicium nostrum flectere, & Superioris iudicio subicere.

123. Primum, *ut in persona Superioris non intueamur hominem obnoxium erroribus, atque miseriis: sed Christum ipsum, qui est sapientia summa, bonitas immensa, charitas infinita, qui, nec decipi potest, nec nos vult ipse decipere.* Secundum, *ut, quod Superior mandat, ac sentit, defendere semper apud animos nostros studiosè nitamur, variis ad hoc questis rationibus: sic enim habet autographum*

Hispanum. Tertium denique, Ut nobiscum statuamus, quidquid Superior precipit, ipsius Dei preceptum esse, & voluntatem. Uide precor, quam sit alienum à mente S. N. Parentis docere, vel consulere subjectionem iudicii per immediatum, ac proximum assensum partis aequè, aut minus probabilis. An non potius rationes ipse offert, & quærendas nobis suadet, quibus pars illa, quam amplecti debemus, non jam magis probabilis, sed valde certa nobis appareat, saltem ut plurimum, ac per se loquendo?

133. Et verò mirum foret, si Magnus noster obedientiæ Magister viam obediendi doceret adedò à veritate aberrantem, ut per minus verosimilia veritatem ipsam inquirere, aut potius declinare iuberet. An non liceret nobis cum Bernardo exclamare, *O odiosa perversitas! Obedientiæ virtus, quæ semper militat veritati, adversus veritatem accingitur?* Sed verò de obedientia, & de doctrina, quam circa illam tradit S. P. N. Ignatius, uberius est à nobis in secunda parte dicendum, ubi ex hoc etiam capite facilè demonstrabimus, quantum deficiat benigna Theologia à veræ Theologiæ principiis. Nunc ad præsens propositum dicta sufficiant.

ARTICULUS XII.

Solvitur argumentum tertium ex libertate assensus divinæ fidei.

134. **H**inc Terillus, Esparza, & alii Recentiores ex ipsis fortissimum, ut autumant, contrasententiam nostram argumentum depromunt, quod ita Terillus efformat.

§. I.

Argumentum proponitur ex Terillo.

Assensus fidei supernaturalis liber est, juxta omnes, alioquin non foret meritorius, quod Catholicè nequit dici. At non solum est liber libertate contradictionis, sive quoad exercitium, quia potest intellectus non assentiri mysteriis revelatis; sed etiam libertate contrarietatis, seu quoad speciem, & quia intellectus potest dissentire fidei mysteriis, & contrariis erroribus assentire. Ergo assensus opinativus poterit esse liber quoad speciem, adedòque poterit intellectus ex libero voluntatis imperio parti minus probabili assentiri. Consequentia infallibilis videtur; tum, quia nulla motiva hæresum, vel errorum fidei oppositorum, tantæ apparentiæ sunt relatè ad motiva credendi, quantæ est motivum minus probabile relatè ad probabilius sibi oppositum; tum, quia alioquin (inquit Terillus) nemo peccare posset hæresis peccato formali; quia nemo peccat peccato hæresis, quin immò neque agit imprudenter, ob assensum erroneum, quandiu mysteria fidei non proponuntur cum majori verosimilitudine. Porro, *Qui credit citò, levis corde est*, ut dixit Ecclesiasticus cap. 19.

135. Minor ergo, quæ sola probationem desiderat, probatur primò ex D. Angelico 2. 2. q. 1. a. 4. corp. agente; *Alio modo intellectus assentit alicui, non quia sufficienter moveatur ab objecto proprio, sed per quamdam electionem voluntariè declinans in unam partem, magis quàm in aliam. Et si quidem hoc sit cum dubitatione, & formidine alterius partis, erit opinio. Si autem sit cum certitudine absque tali formidine, erit fides.* Id ipsum docet q. 2. a. 1. ad 3. *Intellectus credentis determinatur ad unum, non per rationem, sed per voluntatem, & ideo assensus*

K hic

Bern. epif.
v. propius
ad h. quàm
ad med.

Terill. de
conf. pro-
ba. q. 9. al-
sert. 1. à n.
4.

Terill. de
dem n. 11.

Eccle. 19.

D. Tho.